ԱՐԱՄ Ց. ՏՐԴԱՏԵԱՆ

5863 ռ-ա.

ԴՈՂԴՈՋ ՔՆԱՐ

Գրադարանը Բ. Աղայանի անվան

Տպագրը. «ՀՈՂԴԱՐ» ի Սեբաստիա

1912

ԳԵՏ. ԳՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԳԱՐԱՆ
ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Հայոց Միացեալ Ընկերութեան՝
Հայ մարի զարգացման ամենամեծ բարեգործութեան կը նուիրէ խանարհաբար, իր սաներէն՝

ՀԵՂԻՆԱԿԸ

Ա. Ի
ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻ

Արարատեան, Կիլիկեան
Ընկերութիւնք միացեալ,
Բարերարներ հայ մանկան
Կեցցէ՛ք զուք և ձեր գործքն ալ։

Կարեկցութիւն, սէր համակ
Կը բուրէք զուք, ո՜ տիարք.
Ազգային միայնակ
Վերմութեան էք սատարք։

Նստած Պոլիս կը դիտէք
Հայաստանն ու Կիլիկիան.
Կը կրթէք այն երիտն հէք
Որոց հայրէ էք բաւական։

Անձնուէրներ էք միայն
Չի կ՚աշխատիք ամէն օր
Սակ մի բանի՝ որ է այն
«Հայը տեսնել բախտաւոր»։

ԱՐՄԵՆԻԱՅԻ ԿՈՒԼՏՈՒՐԱ ԿԱՊԻՏԱԼ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
1960

Փոխան – ջանաց ձեր տնգին
Ինչի՞, կուզէք. ո՛ն, բսէք,
Կ՚ուզէ՞ք, բերե՛նք մեր հոգին
Ու զոհենք ձեզ, չլլանք հէք . . .

Զեմ կարծեր որ բարերարք
Պահանջողներ բլլան խիստ,
Սակայն պէտք է մայթենն արք
Անոնց կենաց միշտ հանգիստ:

Ես ալ խնարհ ուսանող
Ձեզ բերելու բան չունիմ,
Բայց եթէ փոքր այս նվերող
Որ նուէրն է սրտին իմ:

ԶԱՂԱՄԵՌԻՆԴԻՆ

Իմ սիրելի Յարութիւն Էրմրնտեանցին

Դեռ տասնեակամեայ ծաղիկ հասակիդ —,
Մանու հրեշտակն անողոք կերպով
Զ՚ձեզ մարմնէդ քաղեց մեղրանոյշ հոգիդ —,
Դուն գիմագրեիս չունեցար կորով:

Աղնիւ Յարութիւն, ինչու այդքան վաղ —
Կո լքես զմեզ և մեր յոյսերն ալ
Հետդ կը տանիս . . . : Ինչ կ՚ըսեմ աւա՜ղ
Տարուեցար, թէև չ՚ուզեցիր երթալ:

Լալով, ողբալով մանրդ դրժնդակ
Աչքերնիս դարձան արտասուաց աղբիւր
Եւ նուէր կը պահեն սիրելիքդ համակ:

Գթա՛ Յարութիւն դարձիր ալ մեզի
Ու չընորհէ մեզ երանութիւն բիւր:
Մե՛ն, չես զառնար զուն մենք պիտ՚ զանք քեզի:

ՍԻՐԱԴՐՈՒԺ ԿԻՆԸ

Գիւղի մը մէջ կը բնակէին մարդ ու կին,
Ամոլ ա՛էին միշտ վայելող հրավառ սէր,
Օր մը բայց երբ, հիւանդութիւնն մարդուկին
Թափել կուտայ գլխուն գանգուր սեւ վարսեր —,
Կինն կը սկսի արանձալ իր վիճակէն,
Չի կը գարշի ա՛լ սիրել մարդը կունա,
Զը յիշելով թէ երջանիկ եղած են
Մինչև այն օր, միշտ փոխադարձ սիրով թունդ։
Կը ձգէ այրն, կը հեռանայ գիւղակէն
Ու կը վնտռէ՝ իզուր, մէկը զինք սիրող,
Չի իր դէմքին գեղեցկութիւնն կ՚աւերեն
Դժբախտութիւնք իրար՝ յաջորդ և տիրող —։
Անօթութիւնն, ծարան քամին, անբնակ
Խեղճ գեղջկուհին կը ստիպեն իր ոսկեթել
Մազերն կտրել ու վաճառել, միայնակ
Քանի մը փող ստանալով իր անել՝
Կացութիւնն հէք և խեղճ վիճակն դարմանել։
Սակայն, աւա՛ղ, շուտ կը սպառի այն գումար,
Քաղաքին մէջ չկրնար ա՛լ ապասել։
Ինքն իր կուգայ, «Երթամ կ՚ըսէ մեր տխմար
Այն կունա մարդուն, ու առջի պէս մենք ապրինք»։
Բայց եկու տե՛ս որ մարդուկն ալ կը մերժէ
Կողակիցն իր սիրադրուժ, մերժող զինք,
Որ ազեղցեր էր աւելի մի կապկէ։

ՈՐԲԻՆ ԻՂՁԸ

Որբ մի մանուկ, կամքով ազատ,
Եկեղեցւոյ դուռն անընդհատ
Նստած արտում կը հեծէր զերդ
Մի փոքր գառնուկ, ու մերթ ընդ մերթ
Հառաչանքներ ողորմագին
Կը հանէին սիրտն ու հոգին։

Ամէն առաւ և իրիկուն
Եկեղեցին մի բաղմութիւն
Կը խոնուէր աղօթելու.
Բայց ոչ ոք այս տղան հրու
Կ՚ուզէր փրկել բախտին ձեռքէն,
Որ միշտ կ՚ողբար սրտին վերքէն։

Հոն կուգային ոմն օրերուն
Ծրնողաց հետ արդաք սիրուն.
Նա երբ տեսնէր զանոնք այնպէս
Նախանձի ցուրտ հով մը տեսնես
Կ՚անցնէր անոր տխուր սրտէն,
Որ վշտերով լի էր արդէն։

Ողորմութիւն կ՚ընէին միշտ
Խղճ մատակարարին, որուն բուն վիշտ
Չէր տիտուեր. և իր հոգւոյն
Միակ իղձին վրայ ալ հանգոյն
Մի անուրջի սիրատենչ՝
Նա երբեք չէր կամեր խօսիլ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆԸ

Բախտաւոր, միջակ վաճառական մ'էր,
Բաւական վարկով, համեստ դիրքի տէր,
Առաւօտն Լրոն եղած էր միակ
Զբաղում, որով ինքն էր գոհունակ
Ամենիւ բարքի տէր ու սակաւապէս
Կ'ապրէր բարեբաստ իր ընտանեաց հետ,
Ունէր զաւակներ, որք երանաւէտ
Կ'ուզէին ընել իրենց հայրն յաւէտ՝
Կո հնազանդէին անոնք ծնողաց
Զորս լաւ ձիրքերով օժտած էր Աստուած։
Հոյն ընտանիքին, բարի մարդուն մեր
Կեանքն այսպէս գընաց մի չատ տարիներ.
Ուրախ ու զուարթ, երբեք չունեցաւ
Նա դժբախտութիւն, վիշտ ու հոգւոյ ցաւ։

***

Բայց վերջապէս այս անձկալի կեանքն իր
Սկսաւ դառնալ մի անուրջ պատիր,
Զի դժբախտութիւնք իրարա յաջորդ
Շուտով աւրեցին հեշտ կեանքը նախորդ.
Թունաւոր անդէն ,մի ամառ, աւա՛ղ,
Զոհ գացին իր խեղճ որդիքն այնքան վաղ
Հէք վաճառականն ողբաց ու լացաւ
Դիմացակ ,ալէան, և իր սրտին ցաւ
Դարձաւ մի խոր վերք անդարմանելի։
Սնցան ամիսներ կեանքն էր անյեղլի։

***

Մոռցած էր այլևս իր աշխատութիւն,
Ու մէկդի թողած էր վաճառատուն,
Առանց չահելու կը սպառէր ալ միշտ
Եւ սընանկութեան երկիւղովն, իր վիշտ
Կր կրկնապատկուէր ատիճանաբար.
Կինն ալ որ անլուր կսկիծով կ'ողբար՝
Կր հիւծէր արդէն, զոր մի օր չիրմին
Գիրկը սև ու ցուրտ, տարին յանձնեցին։
Աւա՛ղ, մեռաւ ա՛լ ան զոր կը սիրէր
Ցուսահատութիւն դարձան իր վշտեր,
Եւ սընանկացաւ ինքն ալ քիչ օրէն,
Ամբողջ փճացաւ ինչ որ էր իրենն, —
Դժոխք մը դարձաւ կեանքն իրեն համար,
Ու որոշումով մ'անյեղլի, յամառ
Վերջ տուաւ ալ իր կեանքին այն դժբախտ
Անձնասպանութեամբ . . . ո՜հ, այս է մի ախտ . . .։

ՅՈՅՍ ԵՒ ԿԱՄՔ

Երբ կեանքի մէջ յաջողելու ուժասպառ
Ալ ըսկսիմ ընկճիլ բախտին խիստ ուժէն,
Սէգ ոտիներս մօտիկ անկումս ինձ գուժին
Դեռ կեանքի մէջ յոյսն ինձ կ'ըլլայ մի ապար։

Դժուարութիւնք երբ պաշարին զիս խստառ
Ու ճամբուս մէջ խոչընդոտներ սուր փուշէն
Ուզեն կասել, անցս արգիլել, անյուշ են,
Չի կամքը դեռ զիս կը քշէ անբարբառ։

Յոյսն անվկանդ ռահվիրան է մեր կեանքին,
Կամքն ալ ուժն է խրոխտագոյն, էական։
Յուսով,կամքով ձուլուած կեանքն է թանկագին

Կ'ուզեմ ապրիլ...։ Բայց երբ ծիւրիմ յուսահատ,
Կամակորոյս, ան ատեն ա՛լ ապագան
Լքանելով կ'ուզեմ մեռնիլ վշտաշատ։

(Հրատարակ. Բողբոջի 16 - 17 թիւին մէջ)

ԹՌՉԵՒԴԻՄ

Հոգեղարար էա՛կ սիրուն,
Հրապուրուած տեսքէդ, գեղէդ
Ու անձկալի սուրբ գեղգեղէդ
Քեզ կը սիրեմ սիրով մ'անհուն։

Տխուր ժամերս անձկակարօտ՝
Ուր կը հիւծիմ եռ անբարբառ
Ճռուողիւնովդ մաերմաբար
Կ'ուզես մեղմել. թռչո՛ւն գթոտ։

Երբ տրտմութիւնք անհրնարին,
Գոն պատճառել սրտիս մորմոք՝
Աչխոյժ, զբաղթ չեչտով մ'անհոգ
Կ'երգես դուն մօտն իմ սընարին։

Սիրտս երգովդ կը հանգարտի
Ու երգելու աւիւնն աչխոյժ
Կը բողբոջի քընարիս յոյժ
Տըկար, դողդոջ, առանց զարդի։

Բայց անխիղճ չեմ, երբ բանտարկած
Քեզ կը պահեմ վանդակի մէջ.
Գրնա՛ թռչնիկս անհաւնն անէջ,
Դանդակն քեզ մի չըլլայ արկած։

Երբ լաւ գնանս՝ ալ ինձ դարձիր՝
Բոլոր գաղտնիքն ՝ՀՅՈՒՍ անհունին,
Ու պատմէ թէ ինչո՞ւ ունին
Երկնայիններն անծայրածիր։

ԸՂՁԱՆՔ

Կայ սիրելի վիհագոյն իղձ մ'անսպառ,
Սիրատենչ անուրջներուս մէջ տարտամ
Որոյ հրապոյրն թունդ կը հանէ սիրտս իսպառ.
Բայց կը տարիմ երազ մ'ըլլալն երբ կ'ըզգամ։

Կ'ըզձամ տեսնել ես Հայաստանն իր փառքով,
Մեծն Արտաշէսն ու Տիգրանն այն հոյակապ,
Վեհն Արտաշէս Երկրորդ արքան, ու իր քով
Այն հայկազուն ժողովուրդն իր սիրատոպ։

Կ'ըզձամ լինել դիւցազներուն այն ընկեր,
Որք անձնուրաց, վսհ քաջութեամբ ծայրայեղ,
Հայրենիքի սիրոյն համար, անվեհեր
Կռուեր են միշտ վատ թշնամւոյն դէմ ահեղ։

Կիլիկիան ալ տեսնել կ'ուզեմ ես՝ ազատ.
Այն Կիլիկիան ուր՝ քաջն Ռուբէն հիմնարկեց
Հայոց համար մի դրախտավայր հարազատ,
. . . Բայց միշտ ափսո՛ս, Լեւոնն եղաւ զոհընկէց։

Աւաղ, այսօր այն Հայաստանն ծաղկուէ՝
Ուր թշուններն գեղգեղանքով անդադար,
Գարունն օժտել կը բաղձային իսկ յաւէտ՝
Օրրան մըն է խժդժութեանց անարդար։

Քուրդն ու Չերքէզ միանալով անընդհատ,
Կը կեղեքեն մեր սիրասուն հայրենիք,
Եւ երբեմն ալ խուժանը թուրք, միւս ազգս,
Զայն կը քանդէ՝ ըստանալով դրուատիք։

Կիլիկիան ալ որ գրրեթէ մի բեկոր
Մընացած էր հին Կիլիկիոյ փառքերէն,
Ո՜հ, անողորմ կոտորածով մը բոլոր
Այդ մնացորդն ալ թուրքերն անգութ քանդեր են։

Ի՞նչ է Աստուած ճակատագիրն այս հայուն,
Մեղքը ի՞նչ է դժբախտ ազգին մեր տխար։
Արդարութիւնն ո՞ր է արդեօք զոր մնայուն
Պաշտպան մ՚անկեղծ չես ըներ մեզ, մե՛զ անկար...։

Թոյլ տո՛ւր, Աստուած գոնէ որ ես դեռ ըղձամ
Բարւոք դարման մեր վշտերուն անընփոփ,
Ազատութիւն, արդարութիւն գէթ անդամ
Մըն ալ տեսնել, հայուն վրայ սրտաորսի։

ԶՐՕՐՀՆԵՆԵՐԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

(Հանցոյ փառքերեն)

Քրիստոնեայ հայութեան
Հին փառքերէն ժառանգ դեռ
Կա մնայ մեզ, բայց չեմ գիտեր
Թէ պի՛տ տեսէ յաւիտեան
Զրօրհնէքն այն, ո՜հ չքեղ
Որքա՜ն ունի փառք ու գեղ։
Սուրբ Ծննդեան վեհ տօնին
Մկրտութեանն ալ՝ այնպէս
Կ՚ունկերանայ որ կարծես
Հանդէս մըն է ե՛րկնային։

Ժամէն ելեն երբ առտուն,
Նըւիրական մի թափօր
Ցոյժ ներդաշնակ, մեծագոռ
Խուռն բազմութեամբ՝ չերթար տուն,
Այլ կը դիմէ սիգաճեմ
Թունդ եռանդով մի վսեմ
Դէպի գետեղր, բարեպաշտ
Մի հանդէսի բաժնեկից
Լինելու, մինչ գիտակից
Անոր ոգւոյն սիրահաշտ։

Ցուրտին, բուքին, հողմորոյ՝
Երբ որ հանի գետեզր այն,
Սաւագերէցն որ միայն
Կամ առաջնորդն հոգեւոր՝
Մեռոն թափի պաշտօնին
Ձեռնհաս է, այս ոտնին
Կո կատարէ պաբտքն իր ի՝
Խաչ մը ոսկի կամ արծաթ
Ձգելով ջուրն անարատ՝
Ձերդ Միածինն անկեղի։

Բազմութենէն երկիւղած,
Մարդիկ կ'իջնեն ջրին մէջ
Խաչն առնելու — լոյսն անչէջ
Մի շարժումով յետ՝ խաղաց
Եւ ըմպելու ջուրն օրհնուած
Ուր այն ժամուն էր Աստուած,
Եւ սրսկելու բազմութեան
Վրայ որ՝ գոնէ իրաւի
Մի բաժինով, այն ցրուի
Քրիստոսասէր յաւիտեան։

ԳԵՂՋԿՈՒՀԻՆ

Որքան պարզ, այնքան անբիծ ու անչէջ
Գեղով բրնական, զերծ կեղծ փայլերէ,
Գեղջկուհին համեստ իր խրճիթին մէջ
Հրապոյրով մանհուն սրտիս կը տիրէ։

Հեռի քաղաքէն, հեռի անոր սէգ
Ժխորոտ կեանքէն, գեղջկուհին պայծառ
Գիրկը բնութեան հրեշտակ մ'է տեսէ՛ք,
Որ կը սիրէ վեհ մի սիրով անծայր։

Ան միշտ անտրտունջ ու գոհ բընութեան
Իրեն նուիրած յատկութիւններէ՝
Քաղքի աղջկան պէս, կեղծ ներկ անպիտան
Չգործածեր, զի ինքնին ջինջ սէր է։

Ինչ որ իր վրայ կը կրէ համակ
Իրենն է այս, անհեթեթ հմայքին
Զունի ան տենչանք, սիրան ալ բովանդակ,
Խաբկանքներէ զերծ, զանձ մ'է թանկագին։

ՀԱՅ. ԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

ՎԱՂԱՄԵՌԻԿ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻՆ

Տ. Համբարձումի Կիզիրեանին

Մեր պարտէզին մէջ ծաղկեցաւ
Մաղիկ մ'ազուր բուրումնաւէտ,
Կը յուսայինք վայրկ յաւէտ
Անոր բոյրն հեշտ, բայց ինչ մեծ ցաւ ...

Խամրեցաւ այն ծաղիկն ազուր
Երբ կրսկսէր բոյրով մ'անոյգ
Միջավայրն իր խնկել համակ...
Ո՜հ, ինչու այն չկայ այսօր...:

*
* *

Բանաստեղծի վսեմ հոգի՛դ,
Ասէ, ինչո՞ւ թռար գացիր
Անհունին մէջ անծայրածիր,
Մինչ կը թրթռար լարն քընարիդ:

Ցոյսեր տուիր անհրնարին,
Իբր բանաստեղծ դու փոյթեցար,
Աւիւնն երգի յատակ, պայծառ
Լարն զգացուց քո քընարին:

Հարկաւ դուն ալ Դուրեանի պէս
Ո՜հ, ուզեցիր երկար ապրիլ.
Բայց մահն անգութ կենացդ Ապրիլ
Ամառն քաղեց ըզքեզ երկրէս:

Մեռար պանդուխտ ծովուն վրայ,
Ծովն ալեծուփ մահրդ ողբաց,
Նաւահանգիստն ալ գրկեցաց,
Քեզ ընդունեց իրր հիւր տըղայ:

Ո՛կորներդդ Պէյրուտի մէջ
Մրնացին, իսկ լուրն գուժարեր
Ընկճեց Հաճնոյ այն մեծ յոյսեր...
Ո՜հ, հոգիներն ե՞ն միշտ անէջ...:

ԾԱՂԻԿԻՆ

Անուշաբոյր ո՞ւ ծաղիկ,
Գարնան զարդն ես խառուտիկ.
Քո անոքը զիս կը դիւթէ
Դեղդ հրապոյր մը չէ՞ միթէ։

Գարնան կ'ըղձամ քեզ համար,
Ձմէռն չունի զի յարմար
Պէտքը սրտիս, որ քեզմով
Կը գոհանայ ապահով։

Ցօղով բաժակդ ակաղձուն
Սրտիս պատկերն է լեցուն՝
Խոլ սիրոյ բոց յոյզերով,
Զոյս կը մեղմեն ցօղերդ զով։

Գեղուհին երբ մերժէ զիս,
Քեզ կը յարի լարն սրտիս.
Ու կը սիրէ սիրով սուրբ
Թէ չզանաս թերթերդ նուրբ։

ՄԱՀԵՐԳ

Տիկին Զապէլ Տրդատեանցին

Մինչ դու բարի, առաքինի կը ծաղկէիր հեղ, համբոյր,
Զաւակներուդ հոգ ու խնամք կը տանէիր անդադար.
Ամէնուն հետ կը վարուէիր ղերդ բարեվիր մայր ու քոյր,
Իբր տան տիկին տիպար մ'էիր պարտաճանաչ, միշտ արդար.

Մինչ մանկամարդ վայելեցիր հազիւ կենաց հեշտարոյր
Բարիքն անեղծ, և վատահած ապագային անաչառ
Երանութեանց, որոնց արժան էիր անշուշտ, ինչպէս կոյր
Մահն անողոք խլեց ըզքեզ այս աշխարհէն խօլաբար։

Սիրելիներդ ողբու կածի մէջ թողուցիր
վչտակէզ,
Ու զաւակներդ որբացուցիր դու ակամայ
անխնայ.
Մանուամբրդ մեզ վիշտ առթեցիր ո՜հ անապառ,
դէզադէզ . . . :

Մխիթարո՜ւիլ . . . անկարելի, պիտ՝ յուսահատ
սառապինք...
Ո՜հ անդարման կորուստդ ահեղ է արդարև,
պիտ մընայ
Սլբտերնուս մէջ, մինչև կոչէ մեզ ալ քու
քով, Բարձրեալն Ինք :

ՀՐԴԵՀԸ

Զմեռուան մէջ գիշեր մըն է մթագին
Անձրևը բայց դադրած է.
Հիւսիսային խիստ զայրագին ցուրտ քամին
Բոցն հրդեհին կ՝արծարծէ.
Արկածեալներն առջի բերան կ՝ընկրկին :

Արդէն գիւղին մէկ մեծ մասը կրրակէն
Մի մոխրակոյտ է դարձեր.
Ա՛լ գիւղացիք այրած տուներն կ՝անտեսեն,
Ու մնացեալներն փրկողներ
Ըլլալու՝ դէպ կրրակ կ՝ինչնեն այն առեն :

Բայց միշտ ափսո՜ս, այն աւերող բոցն անգութ,
Ընկերնալով քամիին
Ո՜հ, կ՝աւերէ, կը լափէ տուն ու խանութ
Անտարբեր, մինչ պիտ՝ լինին
Հրդեհին հետ այն գիւղացւոց սրտերն մութ :

Ճակատագիրն այս է եղեր այն գիւղին
Դառնալ մոխիր ու աւեր .
Իսկ գիւղացիք հէք, վշտահար պիտ՝ ապրին,
Եւ այն գիւղին սև հողեր
Պիտի դառնան հարուստի մը մեծ այգին։

ԱՆՀՈԻՆԸ

Փաղաքշող սիրտս ու հոգիս
Կայ գաղափար մը անհուն,
Որ կը տիրէ համակ մտքիս
Երազներէ զերծ պահուն։

Կուգայ յուզել այն ատեն զիս,
Հրապոյրով մը ուրուն
Ու կ՝ըսէ ինձ, « Պիտի ճգնիս
Լաւ զիտելու միշտ հեռուն։ »

Քանզի Անհունն է բուն հեռուն,
Ուրիշ կ՝ելլէ ամէն բան,
Կ՝արժէ զննել այդ վեհ անուն։

Հոն են կ՝ըսեն, ատեղք հաստատած,
Դիտնականք միշտ անխափան,
Բայց ես կըզգամ, հոն է Աստուած։

ԿԵՆԱՆՔՆ ԱՆԱՊՈՒՄՆ

Հոգեսարսուռ տանջանքներով անհամար
Կը տառապիմ արանջալով այն օրէն՝
Երբ բոկաց ըզգալ կենաց անօրէն
Դառնութիւններն անագորոյն, խօլ, յամառ։

Մանուկ էի. բընազդներովը իմ յիմար,
Պարանքը վեհ անուրջներուս արամօրէն
Կ'ողբայի միշտ. արդ պատանի, հրազօրէն
Կըզգուշանամ, ազատելու զիս համար։

Բայց կեանքն աւաղ, հարուածներով բազմազան
Տկարն ընկճէ՝ ձեռքն ուժով գաւազան
Մը՝ վատ, անգութ, ագեզ ու սուտ խառնուածով։

Արդար, բարի ու ճշմարիտ ընոյթներ
Ե՞րբ պիտ ըլլան կենաց իշխողք անվեհեր,
Որով դառնայ այն, հեշտանքի մի հեզ ծով։

ՊԱՆԴՈՒԽՏԻՆ ՎԻՇՏԸ

Պանդուխտ մեմ ես օտարական,
Դեռ նոր մեկնած հայրենիքէն.
Սիրտս տրեկոծ ծովու նման,
Կը խլխչայ կսկծօրէն։

Թերիրն հոգւոյս կը թրթռան,
Ու աչքերս ալ արցունք թափեն,
Քանի կրզգամ, ո՜հ, մայրական
Գուրգուրանաց պակասն արդէն։

Եղբարցս փոքր, ճիչերն անուշ
Ականջս այլեւս չեն դար զգուել ...
Դուխիւնն այս է՞ միշտ անել...

Բարեկամներս ա՛լ են անուժ
Սխրիւրս սիրտս թախծոտ...
Ո՜հ, դժուար է քաչել կարօտ։

ՄՕՐՍ ԱՐՅՈՒՆՔԸ

Փղձկելով մօրս արտասուքն տեսայ ես,
Բաժանումն տխուր պահուն սրտաւեր . . .
Ի՞նչեր էին, ի՞նչեր արդեօք, ո՛հ այնպէս
Գլորելով դէպ՝ վար հոսող կաթիլներ . . .
. . . . . .

Բուռը սիրոյ, գուրգուրանաց մայրական
Խտացումն էր՝ բաժանումի ցուրտ հովէն,
Ու սրտէն դէպ ի վեր խուժող վարդ արեան
Այն հեղուկին հետ խառնուրդն էր՝ զորովէն։

Այն արցունքի սուրբ կաթիլներ հոգեյոյզ,
Կը կաթէին արիւնահոս սրտիս մէջ,
Հոն նոյն ատեն արթնցնելով մի մեծ յոյս՝
Մօտէն կրկին վայելու այն սէրն անչէջ,

Եւ ցամքեցնել արտասուքը տխրամած
Որ կը հոսի, սիրելի մօրս աչքերէն,
Ու երկինքէն մեզ օրհնելով Տէրն Աստուած
Երջանկութիւն ու խրախճանք մեր շուրջ բուրեն։

ԾՆՆԴԱՎԱՅՐԻ ՍԷՐԸ

Հեռու քեզմէ, ծննդավայր իմ սիրուն,
Հեռու ձեզմէ, սիրտս օրօրող պաչտելի
Առարկաներ՝ տղայ կեանքիս օրերուն՝
Զորս վայլէի անյագաբար, լի ու լի։

Հեռու ձեզմէ դալարագեղ բլուրներ,
Պարտիզակներ ծաղկափթթիթ ծառերու,
Ուր՝ սիւգը մեղմ օդը համակ կը լեցնէր,
Բուրումներով հոգեպարար և աղու։

Հեռու ձեզմէ, հիմայ կրզգամ կենսաւէտ
Վսեմութիւնն ձեր գոյութեան ըղձալի։
Մատաղ սրտիս պանդխտութիւնն առ յաւէտ
Մահ կրսպառնայ, որ կը հիւծի, կը հալի։

Շնչառութեամբ է որ կ՚ապրինք՝ անդգայ
Օդին գործած կենսապարգև հրաչքին։
Իսկ երբ անկէ կը զրկուինք, մահ կուգայ
Անխնայաբար գրբաւել մեր կեանքն անգին,

Այնպէս և մեր հայրենիքի հրմայքին
Անգիտակ ենք երբ կ'ապրինք հոն, բայց անկէ
Հեռանալով կրզգանք ահա հիշատակին
Պէտքը անոր՝ հոգիներուս, որ անկ է։

Տրնտէն այն, ուր ես նեռուեցայ լոյս աշխարհ,
Կապուած հոգւոյս անքակտելի կապերով,
Ձիս կը քաշէ դէպի իրեն. կարօտն յար
Ձիս կը տանջէ, վշտիս դարմանն է իր քով։

Հայրենիքի սէրը՝ հոգւոյս մէջ միշտ վառ
Էութիւնս կը հրահրէ, կը յուզէ.
Բայց աւաղ որ, ինձ զոյգ մը թև չկրնար
Տալ թռչիլու, հոն ուր հոգիս միշտ կ'ուզէ.

ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ

Սխալ	Ուղիղ	Էջ	Տող
իրար՝ յաջորդ	Իրար՝ յաջորդ	6	13
այս է	այս է՞	9	16
յետ՝ խաղաց	յետ խաղաց	17	14
աղուր	աղուոր	18	4 և 7
Զմէոն	Զմեոն	20	7

Ծանօթ. — Էջ 7 «Որբին խնձը» ոտանաւորին հետեւեալ վերջին տունը մոռցուած է.

Օր մը բայց երբ, մի հարուստ անձ
Ցոյժ գթասիրտ, բերաւ մի գանձ
Նրւիրելու այն մանկան հէք՝
Նա անձկանօք գոչեց «Գիտցէք
«Ո՛ բարի տէր ու գթոտ այր
«Որ ես կ'ուզեմ սոսկ հայր ու մայր։»

(Հրատարակուած. Բողբոջի Բ. տարուան 8 թիւին մէջ)

Թ. Ա.
№ 5863

ՅԱՆԿ

Առ Միացեալ Ընկերութիւնք 3
Վաղամեռիկին 5
Սիրադրուժ Կինը 6
Որբին Իղձը 7
Անձնասպանը 8
Յոյս և Կամք 10
Թոչնիկին 11
Ըղձանք 13
Զրօրհնենքի Հանդէսը 15
Գեղջկուհին 17
Վաղամեռիկ Բանաստեղծին 18
Ծաղիկին 20
Մահերգ 21
Հրդեհը 23
Անհունը 25
Կեանքն անագորոյն 26
Գանգուխտին Վիշտը 27
Մօրս Արցունքը 28
Ծննդավայրի Սէրը 29
Վրիպակ 31

P. U.
№ 5863